

О. Д. Красвий, канд. геогр. наук, доц.,
Н. О. Бойко, канд. пед. наук, ст. викладач
кафедри розміщення продуктивних сил

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ

Підготовка іноземних студентів в КНЕУ — це важлива і складна задача. Якщо іноземні громадяни бажають отримати освіту у даному навчальному закладі, це підвищує статус самого закладу і України взагалі. Навчання іноземних студентів відбувається у два етапи: довузівському і вузівському. На довузівському етапі навчання серед предметів загальноосвітнього циклу вивчається економічна і соціальна географія. Унікальність та необхідність її вивчення полягає в тому, що вона є інтегрованою дисципліною, яка поєднує знання з природничих, суспільних та економічних дисциплін, формує уявлення про світовий господарський комплекс, взаємозв'язок населення з природним середовищем та господарством, наукові основи розвитку та розміщення виробництва. Значною проблемою навчального процесу виступає мовний бар'єр. Тому метою курсу є не лише викладання та засвоєння матеріалу, але й вивчення мови під час навчального процесу, правильне розуміння окремих понять, термінів. Саме від цього залежить адаптація студентів-іноземців у подальшому навчанні.

Національний склад груп вимагає відповідно специфічної методики викладання предмету. На засвоєння певних тем їм потрібно більша кількість годин. Це накладає певний відтінок на розробку програм. Нажаль, програма з основ економічної та соціальної географії світу для студентів-іноземців підготовчих факультетів України, яка запропонована Міністерством освіти і науки України від 6 грудня 2001 р., не відбиває в повній мірі особливостей викладання даного курсу.

Так, на нашу думку, недоцільно вивчати протягом 12 годин вступний курс. Викликає низку зауважень недосконалий зміст програми. Зокрема, вивчення народного господарства України відірвано від вивчення світового господарства. Запропонований список літератури, в якому особливе місце займають видання 1991—1994 рр., потребує оновлення.

Враховуючи недоліки існуючої програми, нами була запропонована нова навчальна програма дисципліни «Економічна і соціальна географія» для іноземців підготовчого відділення (автори:

канд. геогр. наук, доцент О. Д. Краєвий, канд. пед. наук, ст. викл. Н. О. Бойко). В цій програмі більш широко висвітлено понятійний апарат та категорії економічної та соціальної географії, зокрема демографії, глобальних проблем людства, формування знань про сучасну економіку України та її місце в світовому господарському комплексі. Значну увагу приділено географічному поділу праці, структурі світового господарства, проблемам економічної інтеграції. Складовою частиною курсу є вивчення природних, трудових ресурсів України, основних галузей господарства, а також визначення ролі України в системі світової економічної інтеграції.

Програма складається з 12 тем розрахованих на 120 аудиторних годин, у яких відображені перелічені питання та врахована специфіка довузівської підготовки студентів-іноземців. Послідовність вивчення питань у межах тем курсу викладач може змінювати залежно від конкретних умов.

При підготовці цієї програми нами була здійснена істотна де-структуризація курсу, а саме: змінено логіку викладення матеріалу, яку побудовано за індуктивним методом: від загального до частинного; розроблено іншу модель структури навчального матеріалу, де в кожній темі теоретичний блок передує іншим економіко-географічним змістовним блокам, а процеси та явища навколишнього світу відображено на глобальному, регіональному та локальному рівнях; здійснено дозування навчального матеріалу, з урахуванням його обсягу та домінуючої організації навчального процесу; розроблено чітку структуру занять, де крім основного змісту опрацьовуються питання для самоконтролю, практичні роботи, основна термінологія; модернізовано зміст самого курсу: внесено окремі елементи структури, ключові опорні дефініції, змінено пріоритети вивчення окремих тем, де першочергове значення надається проблемам сучасної економіки України.

Нами була врахована специфіка навчання студентів-іноземців при постановці завдань програми, розробці тематичного плану, системи поточного і підсумкового контролю. В програмі також приділено достатньо уваги такій важливій складовій навчального процесу, як організація самостійної роботи з даного курсу, запропоновано зміст навчального матеріалу, який може бути предметом цього виду діяльності студентів.

В програмі значна увага приділена індивідуально-консультативній роботі викладача зі студентами, що особливо важливо для студентів-іноземців, яким важко адаптуватись до нових для них умов навчання. До програми надається докладний список основної і додаткової літератури. Лексичний запас під час вивчення

курсу «Економічна і соціальна географія» ознайомлення із системою понять, категорій, термінів готує студентів-іноземців до слухання та конспектування лекцій з економічних та суспільних наук на економічних факультетах вищих навчальних закладів.

Таким чином, дана програма виправляє помилки програми запропонованої Міністерством освіти і науки, і потребує, на нашу думку, запровадження її не тільки в КНЕУ, але й в інших вищих навчальних закладах економічного профілю.

В. Г. Краснов, старший викладач
кафедри банківської справи

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ» НА ВЕЧІРНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ

Курс «Гроші та кредит» забезпечує теоретико-методологічний місток для переходу від загальнотеоретичної підготовки до спеціальної конкретно-прикладної підготовки фахівців економічного профілю. В процесі вивчення цієї дисципліни студенти закріплюють свої знання з економічної теорії, трансформують їх у наукову базу функціонування механізмів використання грошей та кредиту в ринковій економіці, які являються предметом вивчення дисципліни «Гроші та кредит».

На вечірній формі навчання лекції і в подальшому мають читатися в традиційному, а не проблемному порядку, що обумовлено специфікою даної форми: з одного боку збільшується кількість годин на самостійне вивчення та на індивідуально-консультативну роботу, а з іншого — обмеженість часу студентів для відвідування бібліотек та індивідуальної підготовки. Хоча, дійсно, необхідність підвищення ролі самостійної роботи студентів має все більшого значення. Це, на наш погляд, вимагає певних коректив як у процесі викладення лекцій, так і в роботі зі студентами.

Оскільки відведений ліміт лекційних годин недостатній для повного викладення змісту курсу, то на лекціях доцільно давати лише огляд і пояснення найскладніших з методологічної точки зору питань. Обов'язковим при цьому є застосування наглядного супроводження лекцій: логічних схем, графіків, таблиць, діаграм тощо. Решту матеріалу студенти вивчають самостійно за допомогою підручника та додаткової літератури. Проте, як підказує досвід, одного підручника та матеріалів для самостійної роботи студентів недостатньо, з урахуванням значного обсягу наведеного в підручнику матеріалу, що орієнтовано на студентів, що на-